

Tietojenkäsittelyteorian perusteet

Harjoitus 5, 22.–25.2.

Tehtävät

Kotitehtävät:

1. Kuvaa seuraavat kielet säännöllisinä lausekkeina:
  - (a) $\{w \in \{a, b\}^* \mid w \text{ sisältää osajonon } abb\}$;
  - (b) $\{w \in \{a, b\}^* \mid w \text{ sisältää osajonon } abb \text{ tai } bba \text{ (tai molemmat)}\}$;
  - (c) $\{w \in \{0, 1\}^* \mid w \text{ sisältää tasan kaksi kappaletta merkkiä } 0\}$;
  - (d) $\{w \in \{0, 1\}^* \mid w \text{ sisältää vähintään kaksi kappaletta merkkiä } 0\}$;
  - (e) $\{w \in \{0, 1\}^* \mid w \text{ sisältää parillisen määrän (mahd. ei yhtään) merkkiä } 0\}$;
  - (f) $\{w \in \{0, 1\}^* \mid |w| = 1 \pmod{3}\}$.
2. (a) Muodosta, luennolla esitettyä konstruktiota (monisteen Lause 2.4) seuraten, säännöllistä lauseketta $((\varepsilon \cup 0)1)^*011^*$ vastaava epädeterministinen äärellinen automaatti.
  - (b) Poista (a)-kohdan automaatista ε -siirtymät ja determinisoi se.
  - (c) Anna (a)-kohdan kielelle mahdollisimman yksinkertainen sanallinen kuvaus.
3. Kuvaa seuraavat kielet säännöllisinä lausekkeina:
  - (a) $\{w \in \{a, b\}^* \mid w \text{ ei sisällä osajonoa } abb\}$;
  - (b) $\{w \in \{0, 1\}^* \mid w \text{ loppuu eri merkkiin kuin alkaa}\}$.

(Ohje: Suunnittele ensin kunkin kielen tunnistava äärellinen automaatti, vrt. tehtävät 3/1(b) & 3/1(f), ja sovelta sitten luentomonisteen Lauseen 2.5 konstruktiota vastaavan säännöllisen lausekkeen muodostamiseksi.)

Demonstraatiotehtävät:

4. Sievennä seuraavia säännöllisiä lausekkeita (so. konstruoi yksinkertaisemat lausekkeet samojen kielten kuvaamiseen):
  - (a) $(\emptyset^* \cup a)(a^*)(b \cup a)b^*$
  - (b) $(a \cup b)^* \cup \emptyset \cup (a \cup b)b^*a^*$
  - (c) $a(b^* \cup a^*)(a^*b^*)^*$
5. Ratkaise, kuvaavatko säännölliset lausekkeet $r_1 = b^*a(a^*b^*)^*$ ja $r_2 = (a \cup b)^*a(a \cup b)^*$ saman kielen, muodostamalla lausekkeita vastaavat minimaaliset deterministiset äärelliset automaattit.
6. Osoita, että jos L on säännöllinen kieli, niin myös kieli $L' = \{xy \mid x \in L, y \notin L\}$ on säännöllinen.